

РЕШЕНИЕ

№ 13

гр. гр. Добрич, 15.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ДОБРИЧ в публично заседание на двадесет и четвърти януари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Георги М. Павлов

при участието на секретаря Н. Ил. Бъчварова
като разгледа докладваното от Георги М. Павлов Търговско дело № 20223200900023 по описа за 2022 година

Търговско дело № 23/2022 г. по описа на Окръжен съд – Добрич е образувано по искова молба вх. рег. № 937/21.02.2022 г., с дата на пощенското клеймо 17.02.2022 г., подадена от Н. С. И. ЕГН ***** с наст. и пост. адрес с. Карапелит, ул. „***“ № 9, общ. Добричка, област Добрич, с която срещу ГАРАНЦИОНЕН ФОНД гр. София, ул. „***“ № 2, при условията на обективно съединяване са предявени следните искове:

иск за плащане на сумата от 100 000.00 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на ПТП, настъпило на 20.08.2021 г., виновно причинено от водач на МПС без сключена валидна задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите към датата на настъпване на ПТП, ведно със законната лихва върху главницата от датата на уведомяване на ГАРАНЦИОННИЯ ФОНД - 10.09.2021 г., до окончателното изплащане на задължението, ведно със законната лихва върху главницата и лихвата по чл. 429, ал. 3 КЗ, считано от 05.10.2020 г. (датата на изтичане на 15-дневния срок за отговор) до окончателното изплащане на задължението, претендиран на основание чл. 519, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ във вр. с чл. 45 във вр. с чл. 52 ЗЗД, чл. 429, ал. 3 КЗ.

иск за плащане на сумата от 5 726.43 лв., представляваща обезщетение

за имуществени вреди, претърпени в резултат на ПТП, настъпило на 20.08.2021 г., виновно причинено от водач на МПС без сключена валидна задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите към датата на настъпване на ПТП, ведно със законната лихва върху главницата от датата на уведомяване на ГАРАНЦИОННИЯ ФОНД - 10.09.2021 г., до окончателното изплащане на задължението, ведно със законната лихва върху главницата и лихвата по чл. 429, ал. 3 КЗ, считано от 05.10.2020 г. (датата на изтичане на 15-дневния срок за отговор) до окончателното изплащане на задължението, претендиран на основание чл. 519, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ във вр. с чл. 45 във вр. с чл. 52 ЗЗД, чл. 429, ал. 3 КЗ.

В петитума на исковата молба се съдържа искане за присъждане на сторените по делото разноски, в т.ч. и адвокатско възнаграждение.

Ответникът ГАРАНЦИОНЕН ФОНД оспорва исковете по основание и размер, като релевира възражение за наличието на съпричиняване от страна на пострадалия на вредоносния резултат.

Третото лице–помагач на страната на ответника ГАРАНЦИОНЕН ФОНД – Д. Д. С. изразява становище за недопустимост и неоснователност на исковете, като инвокира възражение за наличието на съпричиняване от страна на пострадалия на вредоносния резултат.

ДОБРИЧКИЯТ ОКРЪЖЕН СЪД, като прецени доказателствата по делото и доводите на страните, приема за установена следната **ФАКТИЧЕСКА ОБСТАНОВКА**:

С влязла в законна сила на 11.05.2022 г. определение № 105 по НОХД № 238/2022 г. Районен съд – Добрич е одобрил постигнатото между Районна прокуратура – Добрич и подсъдимия Д. Д. С. и неговия защитник адвокат *** И. – Адвокатска колегия–Добрич, споразумение за решаване на наказателното производство по делото, по силата на което подсъдимият се признава за виновен в това, че на 20.08.2021 г. по главен път II-71 Силистра – Добрич, на около 700-780 м. преди табелата, обозначаваща начало на населеното място на с. Карапелит, при управление на МПС - лек автомобил „АУДИ“, модел А6, с рег. № ***, нарушил правилата за движение по пътищата, а именно – чл. 5, ал. 2, т. 3 и чл. 21, ал. 1 ЗДвП и по непредпазливост причинил две средни телесни повреди на Н. С. И.,

изразяващи се в травматичен шок – съчетана травма, което състояние е обусловило състояние на здравето, временно опасно за живота и счупване и изкълчване на дясна тазобедрена става, изкълчване на дясна колянна става и счупване на големия пищял на дясна подбедрица, като всяко едно само по себе си е обусловило трайно затруднение на движението на долен десен крайник за период от около 2-3 месеца до 5-6 месеца, като деянието е извършено в пияно състояние (с концентрация на алкохол в кръвта над 0.5 на хиляда – 1.31 на хиляда), поради което и на основание чл. 343, ал. 3, б. “а”, предл. второ във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 342, ал. 1 НК във вр. с чл. 55, ал. 1, т. 1 НК му е определено наказание „лишаване от свобода“ за срок от единадесет месеца, което на основание чл. 57, ал. 1, т. 3 ЗИНЗС да изтърпи при първоначален общ режим.

От доказателствата по делото – автотехническа експертиза, съдебно-медицинска експертиза и комплексна съдебно-автотехническа и медицинска експертиза, по несъмнен и безспорен начин се установява, следният механизъм на пътно-транспортното произшествие: че на 19.08.2021 г., около 22.00 ч., Д. Д. С. отива с лек автомобил „АУДИ“, модел А6, с рег. № *** до дома на Н. С. И. в с. Карапелит, общ. Добричка, област Добрич да го вземе, след което двамата с лекия автомобил излизат в централната част на селото. На бензиностанцията в селото купуват и изпиват двулитрова бутилка бира, а около 01.00 ч. на 20.08.2021 г. водачът на МПС Д. С. зарежда гориво за 10.00 лв. и двамата потеглят към съседното с. Фелдфебел Дянково, общ. Добричка, област Добрич, като автомобилът се управлява от Д. С., а Н. И. пътува на предната дясна седалка. Двамата са без поставени предпазни колани, въпреки че МПС е фабрично оборудвано с триточкови автоматични предпазни колани за водача, пътника до него на предната дясна седалка, както и за пътуващите на трите места на задната седалка на автомобила. В тази насока са обясненията на пострадалия И., дадени на основание чл. 176 ГПК в съдебно заседание, проведено на 25.10.2022 г. и дадени като свидетел в досъдебното производство на 25.08.2021 г.: „двамата бяхме без колани“ (ДП № 158/2021 г. по описа на Второ РУ-Добрич, л. 34), които имат доказателствена сила срещу подписалия ги, удостоверяващ неизгодни за себе си факти – р. № 28/28.01.1999 г. по гр. д. № 3114/1997 г. IV ГО, решение № 43/16.04.2009 г. по т. д. № 648/2008 г. II ТО, както и гласните доказателства, събрани чрез разпита на свидетеля д-р М. К. Й., ръководител на екип на ЦСМП-Добрич,

оказал първа помощ на пострадалите; в тази връзка Съдът не кредитира с показанията на свидетеля *** с оглед нейната родствена връзка с третото лице-помагач и противоречието им с обясненията на ищеца. След кратка обиколка из с. Фелдфебел Дянково, общ. Добричка, област Добрич, тръгват да се връщат обратно в с. Карапелит, общ. Добричка, област Добрич. Наближавайки мястото на произшествието Д. С. управлява лекия автомобил със скорост около 153.35 км./ч. Произшествието настъпва в тъмната част на денонощието, на хоризонтален участък от платното за движение, на около 870.00 м. преди табелата за начало на населено място с. Карапелит, общ. Добричка, област Добрич. Излизайки от естествената траектория на пътя, зоната на плавен ляв завой, вследствие на скоростта, с която се е движел лекият автомобил, водачът на МПС губи контрол на управлението му. Лекият автомобил напуска платното за движение вдясно по посоката на движение, преминавана върху десния банкет и достига до крайпътно дърво, намиращо се в дясно от платното за движение върху банкета. Последвал удар на лекия автомобил в основата на дървото. Първоначалното съприкосновение е в областта на предната дясна част на купето, а в резултат на разположението и посоката на движение на МПС в този момент е последвало приплъзване и проникване на дървото навътре в купето, завъртане около хоризонталната си ос към дървото, при което преден десен калник на МПС се възкачва на ствола на дървото, с продължаващо приплъзване и ротация с ос на въртене – дървото. След удара в дървото е последвало завъртане на МПС по посока на часовниковата стрелка, при което е изразходил своята кинетична енергия и се установил в покой.

В резултат на удара, пасажерът Н. И. е получил следните травматични увреждания: травматичен шок, съчетана травма; счупване и изкълчване на дясна тазобедрена става; изкълчване на дясна колянна става; открито счупване на големия пищял на дясната подбедрица; контузия на главата, сътресение на мозъка; разкъсно-контузни рани на дясна ушна мида, брадичката и дясната пета; ожулвания по лицето, гръдния кош и дясната ръка. Според експертното мнение на вещото лице д-р Д. Д., възприето като обективно и компетентно, травматичният шок представлява състояние, реално опасно за живота и обусловило разстройство на здравето, временно опасно за живота, а останалите травматични увреждания, всяко едно поотделно са обусловили трайно затруднение на движението на долен десен

крайник за период от два-три до пет-шест месеца. Видно от становището на вещите лица по комплексната съдебно-автотехническа и медицинска експертиза, при така установеният механизъм на пътно-транспортното произшествие и настъпилите деформации на МПС, установените увреждания на пострадалия И. биха се получили и при поставен предпазен колан, тъй като уврежданията не са получени от свободното движение на тялото на пострадалия в посока напред, а вследствие на придвижване на деформираните детайли на купето навътре към тялото на пострадалия. Подобни травми причиняват много силни и продължителни болки, които съпътстват целия период на лечение. Вещото лице е установило, че по време на болничното лечение и в оздравителния период пострадалият се придвижвал с инвалидна количка и помощни средства, което представлява значително неудобство за ежедневна хигиена и самообслужване. Вещото лице е констатирало, че всички закупени медицински изделия и медикаменти са във връзка с настъпилите травматични увреждания вследствие на произшествието и тяхното лечение.

Видно от заключението на вещото лице по съдебно-медицинската експертиза, водачът на МПС е управлявал лекия автомобил с 1.31 промила алкохолна концентрация в кръвта, отговарящо на горната граница на лека степен на алкохолно опиянение. От обясненията на ищеца по реда на чл. 176 ГПК, както и от събраните по делото гласни доказателства чрез разпита на свидетелите ***, ***, се установява, че Д. С. и Н. И. са употребявали алкохол преди да се качат на лекия автомобил. Свидетелите Д. Й. Д. (младши инспектор Първо РУ-МВР-Добрич) и Б. Г. Б. (младши автоконтрольор в Сектор „Пътна полиция“ – МВР-Добрич), в качеството на полицейски патрул, отзовал се на местопроизшествието констатирали наличието на алкохол в купето на автомобила. В тази насока са и показанията на д-р М. К. Й., ръководител на екип на ЦСМП-Добрич, оказал първа помощ на пострадалите.

Пострадалият е бил приет по спешност в МБАЛ-Добрич на 20.08.2021 г., където в периода 20.08.2021 г. – 25.08.2021 г. е било проведено необходимото лечение, а след тази дата – в МБАЛ „Света Анна-Варна“ АД, където в периода 25.08.2021 г. – 10.09.2021 г. е проведено съответното лечение и оперативни интервенции.

Според експертното мнение на вещите лица по комплексната съдебнопсихиатрическа и психологическа експертиза д-р Т. С. и д-р ***, налице са данни за преживяна от ищеца остра стресова реакция от особено висока степен, като към настоящия момент психическото състояние на пострадалия се характеризира като постконтузионен синдром с елементи на посттравматичен стрес и органно-мозъчни нарушения.

От показанията на свидетелите *** (майка на ищеца) които Съдът на основание чл. 172 ГПК преценява с оглед на всички други данни по делото, като се има предвид възможната нейна заинтересованост, и на свидетеля *** (без родство със страните по делото) се установява, че инцидента пострадалия се чувствал отчаян, отчужден и съкрушен, в постоянен стрес, потиснатост, безпокойство и вътрешна опустошеност, болезнено изживял спомена за злополуката.

Безспорно установено е по делото, че към датата на пътно-транспортното произшествие липсва валидно застрахователно правоотношение, по силата на което е застрахована отговорността на водача на лек автомобил „АУДИ“, модел А6, с рег. № ***, по риска „Гражданска отговорност“.

Ищецът е предявил застрахователна претенция до ГАРАНЦИОННИЯ ФОНД с молба вх. рег. № 24-01-453/10.09.2021 г., и допълнителни молби вх. рег. № 24-01-453/08.10.2021 г. и вх. рег. № 24-01-453/02.12.2021 г.

ГАРАНЦИОННИЯТ ФОНД с писма изх. рег. № 24-01-453/15.09.2021 г., изх. рег. № 24-01-453/08.11.2021 г. и изх. рег. № 24-01-453/07.12.2021 г., уведомил пострадалия за необходимостта от представяне на допълнителни доказателства – влязъл в законна сила акт за приключване на наказателното производство.

При така установената фактическа обстановка се налагат следните **ПРАВНИ ИЗВОДИ:**

I. По допустимостта на исковите претенции:

Предмет на делото е гражданскоправен спор, свързан с иска за обезщетение на третото увредено лице срещу Гаранционния фонд в случаите на чл. 519, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ.

Вземанията на ищеца, предмет на настоящото дело не произтичат от

застрахователна сделка по смисъла на чл. 1, ал. 1, т. 6 ТЗ. Функцията на Гаранционния фонд е да извършва плащания в полза на увредените лица за вреди, причинени от неидентифицирано моторно превозно средство, когато виновният водач на моторно превозно средство няма сключена валидна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите или когато няма сключена задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците – чл. 519, т. 1 КЗ. Правоотношението, което възниква между увреденото лице и Гаранционния фонд няма търговскоправен характер. Обстоятелството, че Съдът е администрирал делото по реда на глава тридесет и втора на ГПК “Производство по търговски спорове“ не е нарушение на съдопроизводствените правила.

С оглед правилата за родовата подсъдност (чл. 104, т. 4 ГПК) и за местната подсъдност (чл. 115, ал. 2 ГПК), действащи към датата на предявяване на искове, делото е подсъдно на Окръжен съд - Добрич като първа инстанция.

Налице са процесуалните предпоставки относно надлежното упражняване на правото на иск.

Искът е **ДОПУСТИМ** и следва да се разгледа по същество.

По отношение на иска на третото увредено лице срещу Гаранционния фонд по чл. 519, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ:

Гаранционният фонд извършва плащания в полза на увредените лица за вреди, причинени от неидентифицирано моторно превозно средство, когато виновният водач на моторно превозно средство няма сключена валидна задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите или когато няма сключена задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците – чл. 519, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ.

В разглеждания случай са налице предпоставките на чл. 519, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ за ангажиране отговорността на Гаранционния фонд за заплащане на обезщетение за причинените на ищцата имуществени и неимуществени вреди, настъпили в резултат на уврежданията, получени при пътно – транспортно произшествие на 20.08.2021 г., за което вината е на водача на МПС Д. Д. С., неправопособен водач на МПС.

Водачът на МПС при нарушение на правилата за движение по пътищата

– чл. 5, ал. 2, т. 3 и чл. 21, ал. 1 ЗДвП - по непредпазливост е причинил телесни увреждания на Н. И..

Противоправното поведение на водача на МПС е в пряка връзка с причинените на пострадалия неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания.

Общото правило, което допуска обезщетяване на неимуществени вреди се съдържа в чл. 52 ЗЗД.

В исторически аспект генезисът на вземането за обезщетяване на неимуществените вреди се съдържа в римскоправния институт *iniuria*, чиято същност се свежда до обезщетяване на неимуществените вреди от незаконно деяние, изразяващи се в накърняване на честта, достойнството и доброто име на увредения.

В епохата на гражданските кодификации (XVIII в. – XIX в.) се оформят два основни модела за обезщетяване на неимуществените вреди, условно наречени „френски“ и „немски“. Френската уредба се основава на т.н. „генерална клауза“ за присъждане на обезщетение за вредите от непозволено увреждане, като предвижда, че всяко човешко действие, което причинява вреда другиму, поражда задължение за делинквента да плати обезщетение за причинените имуществени и неимуществени вреди – арг. от чл. 1382 от Френския Граждански кодекс.

Германският Граждански законник възприема концепцията за обезщетяване на неимуществените вреди само в изрично посочените от закона случаи – параграф 253 във вр. с параграф 847 от първоначалната редакция на ГГЗ, параграф 253, ал. 1 ГГК, ред. 2002 г. Този подход е характерен за законодателствата на страните от германския правен кръг – параграф 1325 от Австрийския ГЗ, чл. 47 от Швейцарския федерален облигационен кодекс, чл. 2059 от Италианския граждански кодекс от 1942 г.

Английското право се придържа към резервиран подход, като обособява отделни категории неимуществени вреди и поставя отделни изисквания към тях.

В България развитието на вземането за обезщетяване на неимуществени вреди е повлияно от френския правен модел – чл. 56 и чл. 57 ЗЗД (отм.) възпроизвеждат правилата на чл. 1382 и чл. 1383 ФГК и по този начин реципират генералната клауза за обезщетяване на вредите от непозволено

увреждане. (В периода 1892-1908 е имало колебания в съставите на ВКС дали съдът може да присъжда обезщетение за неимуществени вреди при деликт, като част от наказателните състави са отричали тази възможност, а гражданските са я приемали, н с тълкувателно определение № 8/13.01.1909 г., ДВ, бр. 29 от 08.02.1910 г. ОС на ВКС слага край на спора, като приема, че „според чл. 56 ЗЗД може да се присъжда обезщетение и за морални вреди, причинени от деликт“). Този подход дава израз на идеята за правна защита срещу накърняването на всеки признат правнозначим интерес, без оглед на неговия характер – имуществен или неимуществен, както и независимо от наказателноправната квалификация на деянието. В този период в доктрината и в практиката се оформят два възгледа за обезщетяване на неимуществените вреди и функцията на присъжданото от съда обезщетение в полза на увреденото лице – компенсационна или наказателна, повлияни от законодателните промени в Закона за углавното съдопроизводство и в Наказателния закон през 1922 г., 1934 г. и 1935, възприели по същество разрешенията на германското право за обезщетение на неимуществените вреди в изрично предвидените от закона случаи.

Законът за задълженията и договорите от 01.01.1951 г. с разпоредбата на чл. 45 ЗЗД потвърждава принадлежността на българското облигационно право към френския модел на „генералната клауза“ при уредбата на непозволеното увреждане, а чл. 52 ЗЗД логично го допълва, предоставяйки правото на съда да определи обезщетението за неимуществени вреди по справедливост.

По думите на френския цивилист Rene Savatier „неимуществените вреди са всяко човешко страдание, което не води до имуществени вреди“.

Неимуществените вреди се изразяват в засягане на защитими права, което засягане няма парична оценка – ТР – 4 – 2012 - ОСГТК.

Неимуществените вреди са неоценими в пари последици от засягането на защитени права и интереси. Делението на имуществени – неимуществени вреди не е приложимо към засегнатите блага, а към произтеклите от засягането последици.

Неимуществените вреди могат да възникнат от накърняването на всяка правнозащитено благо, независимо дали то е обект на абсолютни субективни права (като правото на живот (чл. 28 КРБ), правото на телесна

неприкосновеност (чл. 29 КРБ), правото на свобода и равноправно третиране по достойнство и права (чл. 6, ал. 1 КРБ), правото на недискриминация (чл. 6, ал. 2 КРБ), правото на неприкосновеност на личния живот и ненамеса в него (чл. 32, ал. 1, изречение първо КРБ), правото на чест, достойнство, добро име (чл. 32, ал. 1, изречение второ КРБ), правото на лична свобода (чл. 30 КРБ), правото на изображение и глас (чл. 32, ал. 2 КРБ), свобода и тайна на кореспонденцията (чл. 34 КРБ), свобода на съвестта, на мисълта и избор на вероизповедание (чл. 37, ал. 1 КРБ), правото на изразяване на мнение (чл. 39 КРБ), правото да се търси, получава и разпространява информация (чл. 41 КРБ), правото на свободно сдружаване (чл. 44 КРБ), правото на събрания и манифестации (чл. 43 КРБ), правото на име на физическо лице (чл. 12 ЗГР), правото на фирма (чл. 7 ТЗ), доброто търговско име и доверието към предлаганите стоки (чл. 30 ЗЗК), използването на чужда търговска фирма (чл. 29 ЗЗК), разгласяването на търговска тайна (чл. 8 ЗЗТТ), нарушаване на неимуществените авторски право (чл. 15 ЗАПСП)) или на относителни права (напр. породени от договор – ТР – 4 – 2012 -ОСГТК, засягане на имуществени права върху обекти на интелектуалната собственост по ЗАПСП, ЗПРПМ, ЗМГО, в редица хипотези на нелоялната конкуренция по чл. 29 – 37 ЗЗК) или пък на представлява фактическо отношение, което не е обект на правно регулиране, но интересът на личността, който се удовлетворява чрез него, е защитен от действащия правопорядък - арг. от чл. 56, изречение първо КРБ (напр. в рамките на фактическо съпружеско съжителство между две лица, при трайно отглеждане на неосиновено дете – храненик).

Друго деление на неимуществените вреди е свързано с т.н. **„морален патримониум“** (общност на всички нематериални блага, които нямат комерсиална стойност), който се състои от две части – в едната попадат неимуществените вреди, свързани с емоционалния живот на засегнатото лице (**„афективната част на моралния патримониум“**), а другата част – онези вреди, които засягат достойнството на пострадалия в обществото (**„социалната част на моралния патримониум“**).

Първият вид неимуществени вреди са резултат от засягане на блага, свързани с вътрешния мир и психични преживявания на лицето, като накърняване на чувството на привързаност, скръб и болка при загубата на близък, вторият вид – от засягане на т. н. „блага на обозначение“, свързани с

външния свят и отношенията на лицето с него – накърняване на честта, доброто име, репутацията, свободата на религиозно убеждение и пр.

Юридическият критерий за квалификацията на вредата като неимуществена и отграничаването ѝ от имуществените вреди е само дали последиците от засягането на благата имат паричен еквивалент в гражданския оборот - вж. **Калайджиев, А.** Облигационно право. Обща част. С. 2020, с. 366.

Съдебната практика ограничава неимуществените вреди главно до три групи случаи – физически болки и страдания от телесни увреждания; болки и страдания, причинени от смърт на близък роднина или съпруг, както и на лице, което се е намирало в трайна и дълбока емоционална връзка - ТР –1–2018-ОСНГТК; страдания от неизпълнено обещание за брак – р. 32–1969–ОСГК.

В литературата е аргументирано виждането, че неимуществените вреди са широк кръг и обхващат последиците от засягането както на блага, които са предмет на субективни права (права на свободно развитие на личността, права върху телесния и духовния интегритет, право на чест, право на име, право на фирма, право на личен живот, право на изображение, права върху предмети на т.н. индустриална собственост и други), така и на блага, които не са предмет на права - вж. **Калайджиев, А.** цит. съч., 366 – 367.

Неимуществените са неоценими в пари последици от засягането на защитени права и интереси, а делението на имуществени и неимуществени вреди е приложимо към произтеклите от засягането последици.

Неимуществената вреда е необратима и непоправима.

Неимуществените вреди са неизмерими в паричен еквивалент и затова следващото се за тях парично обезщетение се определя от съда по справедливост – чл. 52 ЗЗД.

Паричното обезщетение, макар и несъвършено, е единственото възможно средство и най-подходящата форма за зачитане претърпяването на тези вреди и за компенсиране на засегнатото лице. Въпреки невъзможността неимуществените вреди да бъдат поправени, българското право придава на паричното плащане към пострадалия компенсаторна функция. Функцията, която се придава на присъдената парична сума е да възстанови психичното равновесие на личността и да му даде възможност да компенсира

отрицателните емоции. Парите се разгледат като сурогат на неприятните емоции, които лицето е принудено да преживее. Целта на обезщетението е чрез тези средства увреденият да получи облекчение след преживяното, да неутрализира отрицателните си емоции, да оздрави психиката си, да постигне усещане за удовлетворение и справедливост. Функцията на обезщетението е именно в това да възстанови чувството на засегнатото лице за справедливост, но не чрез възмездие и репресия, а чрез зачитане на факта и последиците от стореното противоправно деяние.

Размерът на обезщетението се определя от Съда по справедливост.

Понятието „справедливост“ по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактна категория.

При прилагането на критерия на справедливостта следва да се отчитат въведените още от Аристотел (384 г. пр. н. е. – 322 г. пр. н. е.) в книга пета на „Никомахова етика“ (300 г. пр. н.е.) принципи на „възстановителна справедливост“ (лат. *iustitia correctiva*), изискваща състоянието на един човек да бъде възстановено след настъпването на една неправда в състоянието, което е съществувало преди тази неправда; и на „разпределителна справедливост“ (лат. *iustitia distributiva*), която изисква лицата в едно и също положение да търпят еднакви последици от състоянието, в което се намират, т. е. еднакво третиране на еднаквите случаи, действат паралелно – еднаквите по вид и степен вреди да намират еднаква компенсация, която да отговаря на действително преживените страдания.

Справедливостта като метод за решаване на въпроса за обезщетяване на неимуществените вреди включва и следните задължения към Съда: 1. Да отчете наличието на особени обстоятелства (принцип на специфичност на преценката на Съда); 2. Да прецени цялата конкретна обстановка на случая (принцип на цялостност на преценката на съда); 3. Да третира еднаквите случаи по един и същ начин (принцип на равно третиране при преценката на съда); 4. Да формулира своето вътрешно убеждение отчетливо – по начин, който прави възможно подлагането му на обективен контрол, и обосновано – по начин, който го прави убедително и за останалите членове на обществото (принцип на обоснованост на преценката Съда).

Справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на неимуществените вреди се извежда от преценката на конкретните

обстоятелства, които носят обективни характеристики – степен и характер на увреждането, начин и обстоятелства, при които увреждането е настъпило, продължителност и интензитет на търпимите болки и страдания, възраст на увредения, неговото обществено и социално положение, промяната в живота на пострадалия, физическите и психологическите последици за увредения и други фактори.

Неимуществените вреди, настъпили от непозволено увреждане, съществуват обективно.

В българската правна система, основана на върховенството на правото (арг. от чл. 4, ал. 1 КРБ), Съдът е компетентен да разрешава спора по справедливост само в случаите, в които е изрично овластен от законова норма да приложи своето справедливо усмотрение. Чрез справедливостта не се създават нови правни норми, а само се достига в процеса на правоприлагане до конкретното правило за поведение, с оглед на което да се реши в предвидените от закона случаи даден правен спор при отчитане на конкретните обстоятелства. Разпоредбата на чл. 51 ЗЗД е плод на този законодателен подход, при който справедливостта е привлечена като правно-технически критерий при правоприлагането. Поради особеното им естество неимуществените вреди не се поддават на репарирание, тъй като неимуществените последици от виновното противоправно поведение не могат да получат точен паричен израз, нито могат да бъдат премахнати чрез получаване на парична обезвреда от увредения. Затова при тях паричното обезщетение е предназначено главно да възмезди и удовлетвори увреденото лице за негативните нематериални последици, понесени от него вследствие на увреждането. С оглед на тези съображения законодателят допуска присъждането на парично обезщетение за неимуществени вреди, като овластява и задължава съда да определи конкретния размер на обезвредата по справедливост с оглед степента на засягане на правозащитените блага и интереси на личността и на конкретните обстоятелства при извършването на нарушението по свое усмотрение, но в рамките на принципа на върховенството на правото.

Обезщетението за неимуществени вреди има само компенсаторна функция, тъй като то има за цел да репарира в относително пълен обем болките, страданията, и други нематериални последици, възникнали от

противоправното деяние.

Причиняването на телесни увреждания при пътно–транспортно произшествие, представляващо деликт по смисъла на чл. 45 ЗЗД, поражда право на обезщетение в полза на увреденото лице за имуществени и неимуществени вреди.

От събраните по делото доказателства се установява, че в резултат на инцидента, ищецът е преживял силни и продължителни болки и страдания.

В процесния казус, ответникът и третото лице-помагач на страната на ответника са инвокирали възражение по чл. 51, ал. 2 ЗЗД за съпричиняване а вредите от страна на пострадалото лице.

Съпричиняването на вредите е сложен юридически факт, който включва следните елементи: 1. Деликт, извършен от лице, различно от увредения, което да обосновава неговата гражданска отговорност, 2. Наличие на пряка причинна връзка между вредите и поведението на пострадалия, 3. Неделимост на вредата и 4. Поведение на пострадалия, което е в противоречие с грижата на добрия стопанин - вж. **Калайджиев, А.** Цит. съч. 397 - 401.

Деликтната отговорност, съгласно чл. 51, ал. 1 ЗЗД, обхваща всички вреди – имуществени и неимуществени, които са настъпили в правната сфера на увреденото лице като пряка и непосредствена последица от виновното и противоправно поведение на деликвента.

Когато вредите се намират в причинно – следствена връзка и с поведението на самия увреден, чл. 51, ал. 2 ЗЗД предвижда възможност за намаляване на дължимото обезщетение, съразмерно на действията и бездействията, с които пострадалият е допринесъл за увреждането.

Причинно–следствената връзка е обективен факт, поради което приложението на нормата на чл. 51, ал. 2 ЗЗД не е обусловено от субективното отношение на пострадалия към настъпването на деликта и произлезлите от него неблагоприятни последици.

Вината на пострадалия не е елемент от фактическия състав на чл. 51, ал. 2 ЗЗД и с оглед на това способността на увредения да действа разумно и да предвижда евентуалните негативни последици от своите действия и бездействия са правно ирелевантни за института на съпричиняването.

Принос по смисъла на чл. 51, ал. 2 ЗЗД е налице винаги, когато с

поведението си пострадалият е създал предпоставки за осъществяването на деликта и за възникване на вредите или е улеснил механизма на увреждането, предизвиквайки по този начин и самите вреди.

Обезщетението за вреди от непозволеното увреждане се намалява, ако и самият пострадал е допринесъл за тяхното настъпване, като се преценява единствено наличието на причинна връзка между поведението му и настъпилите вредоносен резултат – вж. т. 7 на ПП–17 –1963.

Доказателствата по делото водят до извода за съпричиняване на вредоносния резултат от страна на пострадалия. Водачът на МПС и пострадалият са употребили алкохол и са пътували без поставени предпазни колани. Съгласно мнението на вещите лица от комплексната съдебно-медицинска и автотехническа експертиза, получените от пострадалия увреждания са вследствие на придвижване на деформираните детайли на купето навътре към тялото на пострадалия, като наличието на предпазен колан не би могло да ги предотврати. В процесния казус пострадалият е употребил алкохол и се е съгласил да пътува при неспособен водач на МПС, който е бил и алкохолно повлиян. Това поведение на пострадалия следва да се определи като рисково според дефиницията на Р. Тримпоп: „всяко съзнателно или несъзнателно контролирано поведение с възприемана несигурност относно неговия резултат и/или относно възможните ползи или разходи за физическото, икономическото или психологическото благосъстояние на себе си или на околните“; рисковото поведение е социално неприемливо волево поведение с отрицателен резултат, при което не са взети предпазни мерки (например превишена скорост, шофиране след употреба на алкохол (или социално прието поведение, при което опасността е разпозната.“ – вж. **Танева Ж., Карева, Р.** Резилентност и рисково поведение - Сборник доклади от научна конференция на Военна академия „Георги Стойков Раковски“. Октомври 2022г.

Рисковото поведение на пострадалия е пряка причинна връзка с претърпените травматични увреждания. В случая, ако пострадалият адекватно би преценил ситуацията, не би взел решение да употребява алкохол и да пътува в МПС, управлявано от неспособен и алкохолно повлиян водач на МПС, и би предотвратил настъпилите вредоносни последици.

В тази връзка, Съдът намира възражението на ответника за наличието

на съпричиняване по смисъла на чл. 51, ал. 2 ЗЗД на вредоносния резултат от страна на пострадалия за основателно, като определя степен на съпричиняване от страна на пострадалия в размер на 50 %.

Съдът, като взе предвид конкретните обстоятелства при които е настъпило пътно-транспортното произшествие, причинило средна телесна повреда на ищцата, психическите изживявания, изпитани по време на инцидента, негативните за ищцата последици в емоционален и психологически план, нейната възраст, здравословен и психически статус, обществено-икономическа обстановка в страната към датата на настъпване на ПТП, нормативно определените лимити на застрахователните покрития към същия момент, счита, че искът за неимуществени вреди се явява основателен и доказан до размер на сумата от 50 000.00 лв. и следва да се уважи до този размер, като за разликата от присъдения размер от 50 000.00 лв. до претендирания размер от 100 000.00 лв. следва да се отхвърлят.

Искът за имуществените вреди се явява доказан и основателен и следва да се уважи в пълен размер.

В хипотезата на регресен иск от третото увреденото лице срещу Гаранционния фонд, задължението за лихва в тежест на фонда възниква след изтичане срока за произнасяне по претенцията на увреденото лице. Фондът се е произнесъл в законоустановения тримесечен срок по така направената от пострадалия претенция. В разглеждания случай пострадалото лице не е представило пред Фонда банкова сметка в срока по чл. 380, ал. 1 КЗ, поради което Фондът не дължи лихва нито от датата на предявяване на застрахователната претенция, нито от датата на изтичането на тримесечния срок за произнасяне.

С оглед изложените съображения, обезщетението за неимуществени вреди следва да бъде присъдено със законна лихва, считано от датата на предявяване на иска – 21.02.2021 г., като останалите акцесорни претенции следва да се отхвърлят.

II. Относно разноските по делото:

Съдът, като отчете правната и фактическа сложност на конкретното дело, извършената от процесуалния представител дейност (изготвяне на съдебни книжа,) счита, че следва да присъди на процесуалния представител на ищеца сумата от 2 000.00 лв. (без включен в цената ДДС, тъй като

възнаграждението по чл. 38, ал. 2 ЗА има характер на безвъзмездна доставка, която не е обект на облагане с ДДС – арг. чл. 2, т. 1 ЗДДС), представляваща адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 ЗА.

На основание чл. 78, ал. 8 ГПК на ответника следва да се присъди юрисконсултско възнаграждение съобразно отхвърлената част на исковете в размер на 300.00 лв.

На основание чл. 78, ал. 6 ГПК ответникът следва да заплати сумата от 2 000.00 лв., представляваща държавна такса.

С оглед изхода на правния спор и на основание чл. 78, ал. 8 ГПК, на ответника следва да се присъди юрисконсултско възнаграждение в размер на 450.00 лв. и разноси в размер на 500.00 лв.

На основание чл. 78, ал. 10 ГПК на третото лице-помагач на страната на ответника не се присъждат разноси.

С оглед изложените съображения, **ДОБРИЧКИЯТ ОКРЪЖЕН СЪД**

РЕШИ:

ОСЪЖДА ГАРАНЦИОНЕН ФОНД гр. София, ул. „***“ № 2, БУЛСТАТ *** да заплати на Н. С. И. ЕГН ***** с наст. и пост. адрес с. Карапелит, ул. „***“ № 9, общ. Добричка, област Добрич, сумата от 50 000.00 (петдесет хиляди) лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на ПТП, настъпило на 20.08.2021 г., виновно причинено от водач на МПС без сключена валидна задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите към датата на настъпване на ПТП, ведно със законната лихва върху главницата от датата предявяване на иска - 21.02.2022 г., до окончателното изплащане на задължението, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата от 50 000.00 (петдесет хиляди) лв. до 100 000.00 (сто хиляди) лв.

ОТХВЪРЛЯ искането на Н. С. И. ЕГН ***** с наст. и пост. адрес с. Карапелит, ул. „***“ № 9, общ. Добричка, област Добрич, за присъждане на законната лихва върху главницата и лихвата по чл. 429, ал. 3 КЗ, считано от 05.10.2020 г. (датата на изтичане на 15-дневния срок за отговор) до окончателното изплащане на задължението.

ОСЪЖДА ГАРАНЦИОНЕН ФОНД гр. София, ул. „***“ № 2,

БУЛСТАТ *** да заплати на Н. С. И. ЕГН ***** с наст. и пост. адрес с. Карапелит, ул. „***“ № 9, общ. Добричка, област Добрич, сумата от 5 726.43 лв., представляваща обезщетение за имуществени вреди, претърпени в резултат на ПТП, настъпило на 20.08.2021 г., виновно причинено от водач на МПС без сключена валидна задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите към датата на настъпване на ПТП, ведно със законната лихва върху главницата от датата на предявяване на иска - 21.02.2022 г., до окончателното изплащане на задължението.

ОТХВЪРЛЯ искането на Н. С. И. ЕГН ***** с наст. и пост. адрес с. Карапелит, ул. „***“ № 9, общ. Добричка, област Добрич, за присъждане на законната лихва върху главницата и лихвата по чл. 429, ал. 3 КЗ, считано от 05.10.2020 г. (датата на изтичане на 15-дневния срок за отговор) до окончателното изплащане на задължението.

ОСЪЖДА ГАРАНЦИОНЕН ФОНД гр. София, ул. „***“ № 2, БУЛСТАТ *** да заплати на мл. адв. Б. А. А. – САК, със съд. адрес гр. София, ул. Христо Белчев“ № 2, 5-ти полуетаж офис 7а, адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 ЗА в размер на 2 000.00 лв.

ОСЪЖДА Н. С. И. ЕГН ***** с наст. и пост. адрес с. Карапелит, ул. „***“ № 9, общ. Добричка, област Добрич да заплати на ГАРАНЦИОНЕН ФОНД гр. София, ул. „***“ № 2, БУЛСТАТ *** юрисконсултско възнаграждение в размер на 450.00 лв. и разноси в размер на 500.00 лв.

Решението е постановено при участието на третото лице- помагач на страната на ответника ГАРАНЦИОНЕН ФОНД гр. София, ул. „***“ № 2, ет. 4 - Д. Д. С. ЕГН ***** с пост. и наст. адрес с. Орляк, ул. „26-та“ № 8, общ. Тервел, област Добрич.

**РЕШЕНИЕТО ПОДЛЕЖИ НА ВЪЗЗВИВНО ОБЖАЛВАНЕ ПРЕД
ВАРНЕНСКИЯ АПЕЛАТИВЕН СЪД В ДВУСЕДМИЧЕН СРОК ОТ
ВРЪЧВАНЕТО МУ НА СТРАНИТЕ.**

Съдия при Окръжен съд – Добрич: _____